

Varmare klimat

en utmaning globalt och lokalt

En skrift om klimatarbetet i Trelleborgs kommun jubileumsåret 2007

Denna broschyr vill ge en samlad bild av det klimatarbete som pågår i Trelleborgs kommun satt också i ett större sammanhang - nationellt och globalt. Klimatfrågan är en stor utmaning för hela mänskligheten. Men det är här och nu, i Trelleborgs kommun jubileumsåret 2007, vi kan börja göra något för att bromsa utvecklingen. Du som läser kan också bidra med din insats. Välkommen i klimatarbetet!

Text: Anitha Ljung

Foto: Susanne Nilsson, Ingrid Wall, Kerstin Lindqvist

Layout: Susanne Nilsson

Tryck: Elanders Berlings AB

© Trelleborgs kommun, 2007

Växthuseffekt och klimatförändringar – vad är det egentligen som händer?

Det blir varmare på jorden. Haven stiger och glaciärerna smälter. Allt oftare inträffar kraftigare stormar och översvämningar än vad vi hittills varit vana vid.

Detta är ingen slump. Det är vi människor som orsakar denna utveckling. Tillräckligt många forskare är överens om att det förhåller sig så och på olika nivåer – globalt såväl som lokalt – har man bestämt sig för att med stort allvar arbeta med klimatfrågan för att hejda utvecklingen.

Det är människans utsläpp av framför allt koldioxid som påverkar klimatet. Från det att industrialismen föddes i mitten av 1700-talet har också användningen av kol, olja och andra fossila bränslen ökat. Detta har medfört en dramatisk ökning av halten koldioxid i atmosfären som gått hand i hand med en motsvarande ökning av medeltemperaturen.

Snabbt varmare

Om utsläppen fortsätter att öka i samma takt som hittills, bedöms jordens medeltemperatur öka mellan cirka 2 och 6 grader inom de närmaste hundra åren. Det är en större och snabbare ökning av temperaturen än vad som skett någon gång sedan den senaste istiden för 10 000 år sedan!

Växthuseffekten är ett i grunden naturligt fenomen. Inkommande solinstrålning värmer jorden. En mindre del reflekteras tillbaka ut i rymden direkt. En del av

solstrålarna fångas upp av växthusgaser i atmosfären, främst koldioxid och vattenånga, som återreflekterar värmen till jorden. Detta gör att vi får den behagliga medeltemperaturen på runt +15 grader som gör att människor, djur och växter kan leva ett behagligt liv här.

Gasmängderna ökar

De naturliga växthusgaserna är vattenånga, koldioxid, metan, dikväveoxid och ozon. Genom människans aktiviteter ökar mängden växthusgaser i atmosfären. De utsläpp som bildar marknära ozon – kväveoxider, kolväten och koloxid – är indirekta växthusgaser. Även olika industrigaserna, exempelvis freoner, ger ökad växthuseffekt.

Halterna av samtliga växthusgaser har ökat i atmosfären. Sedan industrialismens början för 250 år sedan har halterna av koldioxid ökat med 30 %. Den förstärkta växthuseffekten har stor betydelse för klimatet. Det kan jämföras med att sätta en textilhuva över en tekanna – locket gör att värmen stannar kvar i kannan, gaserna gör att värmen stannar kvar på jorden.

Molnen viktiga

Men det är inte enbart växthuseffekten som har betydelse för klimatet. Molnen är också viktiga. Molnen både reflekterar solinstrålning ut i rymden och fungerar som ett isolerande täcke. Ökad växthuseffekt förväntas öka molnbildningen, men det är i nuläget mycket oklart om

detta sammantaget ger en värmande eller kylande effekt.

Samma sak gäller för partiklar som bildas vid förbränning och som sprids i atmosfären. Dessa kan bidra till såväl uppvärmning som avkylning. Is och snö har också betydelse för klimatet. När värmen ökar avsmältningen försvinner de vita ytornas reflekterande effekt. Resultatet blir – ännu högre temperaturer. När temperaturen stiger värms också haven upp, havsvattnet utvidgar sig och havsytan stiger.

Regn och torka

Regnet kommer att öka mer i norr och mer på vintern. De torra delarna av Afrika, södra Europa, Mellanöstern, Sydamerika och Australien förväntas bli torrare. Extrema värmeböljor, översvämningar, torka, bränder, utbrott av skadeinsekter förväntas öka. De redan nu utsatta utvecklingsländerna kommer att bli än mer utsatta.

Områden där man redan i dag har svårt att odla kommer att få ännu sämre skördar. På de högre breddgraderna kommer

skördarna att bli högre och nya grödor kan introduceras.

Skogarna känsliga

Växter och djur påverkas. Det kan handla om ändrade blomningstider och äggläggningstider och om att arter flyttar på sig. Skogarna är särskilt känsliga för klimatförändringar liksom korallreven, som är boplatser i haven för många djur- och växtarter.

Samhället påverkas

Människor kan bli sjuka av förorenat vatten, dö i översvämningar och värmeböljor eller drabbas av infektioner som överförs av vatten eller av insekter. Vattenbrist och folkomflyttningar kan bli följden och för näringslivet kan hela branscher slås ut till följd av klimatförändringarna.

Vad händer här i Trelleborg? Får vi kanske rätt snart förbereda oss för att den europeiska turistströmmen ändrar riktning norrut när det blir för varmt i Sydeuropa? Vad händer längs vår kust när havsnivån stiger?

Något håller på att hända med vädret. Även Trelleborg drabbades av konstigt väder under 2006. Under augusti månad förekom flera svåra skyfall som drabbade gator och fastigheter.

Klimatarbete på olika nivåer

Hotet om klimatförändring är ett stort globalt problem. Det kan bara lösas genom engagemang och handling på många olika nivåer – globalt såväl som nationellt, lokalt och individuellt.

Klimatfrågan är i mångt och mycket en fråga som handlar om obalansen mellan i- och u-länder: De rika u-länderna förenar mest medan de fattiga länderna drabbas värst av temperaturhöjningens effekter. Det internationella klimatarbetet är viktigt för att båda sidor ska kunna acceptera de åtgärder man beslutar att genomföra.

Ojämn fördelning

Människorna över hela jorden släpper tillsammans ut cirka 25 miljarder ton koldioxid årligen. Men fördelningen av utsläppsmängderna är mycket ojämn. De rika i-länderna släpper ut långt mycket mer koldioxid per invånare än vad de fattiga u-länderna gör. I Sverige är utsläppen på väg ner från 6,5 ton koldioxid per person och år till klimatmålet 4,5 ton. I Asien ligger utsläppsnivåerna på 1-2 kg per person och år. I USA släpper man ut mest koldioxid i världen och ligger på en nivå runt 20 ton per invånare.

Jordens befolkning ökar kraftigt och många fattiga länder, inte minst de folkrika staterna i Asien, är på väg in i en utvecklingsfas av stark ekonomisk tillväxt. Folkökningen och tillväxten medför risk för ökad växthuseffekt.

Internationella överenskommelser

Det pågår sedan lång tid ett omfattande internationellt klimatarbete. Startskottet togs egentligen vid FN-konferensen i Rio de Janeiro 1992. Då antogs en klimatkonvention som undertecknades av 170 länder. Konventionen har som mål att stabilisera utsläppsnivåerna på en godtagbar nivå. En viktig princip är att i-länderna bör ta ledningen i detta arbete.

I Kyoto i Japan 1997 antogs det s k Koyoto-protokollet. Överenskommelsen innehåller bindande mål för minskning av utsläpp av koldioxid, metan, lustgas och industrigaser.

Internationella förhandlingar har fortsatt och lett till nya överenskommelser – i Bonn och Marrakech 2001 – och många länder har sedan dess arbetat med att överföra Koyoto-protokollets mål till den egna nationella lagstiftningen.

Nationellt arbete

I Sverige har vi fått nationella klimatmål. De svenska utsläppen av växthusgaser ska som ett medelvärde för perioden 2008-2012 vara minst 4 procent lägre än utsläppen år 1990. År 2050 bör utsläppen i Sverige sammantaget vara lägre än 4,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare och år. Därefter ska utsläppen minska ytterligare.

Regeringen har via Naturvårdsverket avsatt pengar för stöd till de svenska kommunernas klimatinvesteringar – s k klimatinvesteringsprogram (KLIMP).

Regionalt arbete

På den regionala nivån arbetar länsstyrelserna med att ta fram de regionala klimatmål. I stort följer dessa de nationella målen.

Lokalt klimatarbete

Trelleborgs kommun antog våren 2004 en klimatstrategi med lokala mål för utsläpp av växthusgaser. Strategin innehåller också en rad förslag till åtgärder inom energi- och transportsektor till hur målen ska kunna nås. Bland annat före-

slås energieffektivisering av fastigheter och minskad användning av fossila bränslen. Inom transportsektorn föreslås bland annat utbyggnad av cykelvägnät och Pågatåg till Trelleborg snarast möjligt.

Trelleborgs kommun har också ett klimatinvesteringsprogram som omfattar utbyggnad av fjärrvärme, installation av solfångare samt information om miljöfordon och om klimatfrågan till en bred krets av kommuninvånare och verksamma i kommunen.

Trelleborgs kommun antog en klimatstrategi år 2004 och arbetar sedan 2005 med åtgärder inom Klimp. Att informera och folkbilda kommuninvånarna är en viktig åtgärd i arbetet.

Klimp – kommunernas klimatsatsning

De svenska kommunerna kan hos Naturvårdsverket ansöka om stöd till det lokala klimatarbetet. Klimp står för klimatinvesteringsprogram, en stödform som funnits sedan 2004. Sedan 2005 har också Trelleborgs kommun sitt eget Klimp.

Riksdagen har hittills avsatt 1,24 miljarder kronor till klimatinvesteringsprogram (Klimp). Bidrag till investeringsprogram som Klimp bygger på samverkan mellan nationell och lokal nivå och kan stimulera kommuner, företag och andra aktörer att göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen och uppmuntra lokalt engagemang och lokala initiativ.

Klimp bidrar till att nå det svenska klimatmålet genom att minska utsläppen av växthusgaser, stärka det lokala klimatarbetet och samla och sprida kunskaper och erfarenheter om klimatinvesteringar.

Fysiska investeringar

Ett investeringsprogram består av åtgärder som till största delen utgörs av fysiska investeringar. De löper normalt under fyra år, och slutrapporteras därefter. Då bestäms vilket slutligt bidrag som ska utgå till dem som gjort investeringar, beroende på hur väl de lyckats uppfylla sina mål. Bidragen administreras av Naturvårdsverket och beslutas av Rådet för investeringsstöd.

I februari 2005 beviljades Trelleborgs kommun Klimp-stöd av Naturvårdsverket på sammanlagt 17,7 miljoner kronor. Största delen av pengarna, drygt 15 mil-

joner kronor, är avsett för utbyggnaden av fjärrvärmenätet. Ytterligare ett par miljoner kronor går till några mindre projekt – till solfångarbyggen samt till kunskapspridning om miljöfordon och om klimatfrågan i allmänhet. Sammanlagt är investeringsvolymen för hela programmet cirka 93 miljoner kronor.

Trelleborgs Klimp omfattar:

- Information och folkbildning om klimatfrågan.
- Kunskapsplattform för miljöfordon.
- Utbyggnad av fjärrvärme.
- Installation av solfångare.

Information måste också spridas om investeringsprogrammet som sådant.

Före februari 2009 ska de fyra åtgärderna vara genomförda och slutredovisade. Bidragsgivarna lägger stor vikt vid samverkan inom kommunens olika verksamheter och även vid hur samverkan sker med företag och andra aktörer utanför kommunens egna verksamheter.

Man kan enkelt säga att det är arbets sättet, programformen, som premieras. Därtill kommer självfallet att i programmet måste ingå åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser.

Programarbetet för miljöfrågorna – först Lokala investeringsprogrammet, Lip, och senare även Naturinvesteringsprogrammet, Nip, och nu klimatinvesteringsprogrammet, Klimp, - har på ett effektivt sätt styrt upp och intensifierat det övergripande miljöarbetet inom Trelleborgs kommun.

Så tycker trelleborgarna: Resultat av attityd-enkät

Kommunen har invånarnas stöd för sitt klimatarbete: Många tycker att det är viktigt att kommunen sätter in åtgärder för att komma tillrätta med växthuseffekten.

Det framgår av en enkät som genomfördes under våren 2006. Syftet är att få en bild av kunskapsnivån och attityderna före de informationsinsatser som ska genomföras inom Klimp, klimatinvesteringsprogrammet.

Fingervisning och mått

Före programtidens slut 2009 gör man ytterligare en motsvarande enkät, efter informationsinsatserna. På så sätt kan man få en fingervisning om vad man ska inrikta informationsarbetet på och få ett mått på hur man nått fram med det man genomfört.

Enkäten skickades med brev till 500 slumpmässigt utvalda kommuninvånare i åldrarna 15-75 år. 267 av dem, 53 procent, svarade.

Detta visade svaren:

- Nästan 9 av 10 har tillgång till minst en bil.
- 82 procent har bensindrivna bilar.
- Drygt hälften är intresserade av växt-huseffekten.
- De flesta anser att bensin, olja och kol är negativt för klimatet.
- 8 av 10 anser att människan påverkar jordens temperaturhöjning.

- 8 av 10 tror det spelar roll vad de själva gör.
- 7 av 10 kan tänka sig att köpa en miljöbil om pris och prestanda är samma som för en vanlig bil.
- 6 av 10 är positiva till fjärrvärmeutbyggnaden.
- Hälften kan tänka sig att ansluta sig till fjärrvärmenätet.
- Hälften kan tänka sig att installera solfångare.

Duscha och cykla

Vad är man själv beredd att göra för klimatet? Flest svarande är beredda att duscha i stället för att bada i badkar och att köpa energisnåla hushållsapparater. Många är också beredda att sänka temperaturen hemma, att cykla och åka kollektivt i stället för bil och att köra bränslesnålt.

Att köpa miljöbil, installera solfångare och/eller fjärrvärme får däremot lite lägre betyg i den föreslagna listan på åtgärder. Det beror sannolikt på att detta kräver lite större ekonomiska investeringar än de övriga åtgärderna som ju rent av ger direkta besparingar.

Tidningar och hemsida

Hur vill då trelleborgarna ha informationen om klimatfrågan förpackad? De flesta som svarat vill ha artiklar i dagstidningar, trycksaker i brevlådan och information på hemsidan. Inte alls lika populärt är studiecirklar, seminarier och debatter. Någonstans i mitten ligger intresset för

"på stan"-aktiviteter, utställningar, föreläsningar och prova på-aktiviteter.

Det kommer att serveras lite av varje under de kommande Klimp-åren fram till februari 2009.

Därefter får en den nya enkäten visat om information nått fram och om den fått någon effekt på trelleborgarnas kunskap och attityder.

Vad tycker trelleborgarna om klimatfrågan? En attityd-undersökning har gett en första fingervisning om detta.

Fjärrvärme leds med rör till Trelleborgs bostäder

Ingen har kunnat undgå att märka hur Trelleborgs kommun byggt ut sitt fjärrvärmenät under 2006. Hela 14 km fjärrvärmerör har grävts ner i centralortens gator under det gångna året!

Under våren 2006 påbörjades grävningssarbetet för den första etappen av fjärrvärmeutbyggnaden. Grävningarna fortsatte under hela året: Gator, cykelbanor och trottoarer fick tillfälligt ge vika för ledningsnätets framdragningsledning. Ledningar i form av stora rör har grävts ner från Flaningen i väster in mot centrumskärnan Algatan och vidare norrut via Valldammsgatan och Liljeborgsgatan för att omfatta också Granlunda-området på norr. Uppemot 2 000 hushåll i centralorten har nu fått fjärrvärme. Trelleborgs Fjärrvärmebolag kan räkna in 310 totalt under 2007.

Per-Olof Nilsson är vd för Trelleborgs Fjärrvärme AB, TREFAB, och leder projektet:

- Det har varit oerhört spännande, roligt och utvecklande att ha varit med från början i det här projektet, menar Per-Olof som dock inte hann få mycket semester under utbyggnadsåret.

Östervångsverket

I februari förra året påbörjades också byggandet av värmepannan. Det nya fjärrvärmeverket, som fått namnet Östervångsverket, ligger vid Kornvägen, norr om koloniområdet Sommarfrid. Här eldas med bark, spån och flis från svenska

skogar. Verket fick sin officiella invigning i början av december. Tidigare hade ledningsnätet invigts i september, av dåvarande miljöministern Lena Sommestad.

Fliseldat verk

Fjärrvärme är helt enkelt vattenburen värme. Vatten värms av någon bränslekälla, exempelvis flis. Vattnet leds sedan i rörledningar till en fjärrvärmecentral på huset som ska värmas, där husets värmeledningar tar vid och låter vattnet cirkulera runt i huset.

-Vi lägger stor vikt vid att arbeta kundorienterat. Det ska vara bekymmersfritt för kunden, lätt och bekvämt att använda. Självklart blir det en ekonomisk vinst också för våra kunder, cirka 5 000-6 000 kr/år för ett hushåll, förklarar Per-Olof Nilsson, vd för det kommunägda Trelleborgs Fjärrvärmebolag AB.

Efter att vattnet cirkulerat runt i huset och värmt upp det, leds vattnet tillbaka för förnyad uppvärmning. Fjärrvärme är således ett helt slutet system.

Tungt miljöprojekt

Per-Olof Nilsson ser utbyggnaden av fjärrvärmenätet i Trelleborg främst som ett miljöprojekt och som en tungt vägande del i kommunens åtaganden att minska utsläppen av koldioxid till atmosfären.

-Verket minskar koldioxidutsläppen med drygt 5 000 ton/år, vilket är drygt 2 procent. Detta är i sin tur hälften av de 4 procent som kommunen satt som sitt mål fram till år 2012, förklarar han.

Trelleborg har fått fjärrvärme. Under 2006 grävdes 14 km ledningar ner i gatorna i centrum.

Cirka 75 milj kr kostar den första etappen, plus 15 miljoner som utgör Klimp-bidrag.

Arbetet fortsätter

-Naturligtvis ska vi fortsätta att arbeta för att ständigt förbättra miljön. Vi kommer

att fortsätta förtäta och förgrena fjärrvärmenätet och att bygga ytterligare en produktionsanläggning fram till år 2010, berättar Per-Olof Nilsson.

Redan nu, våren 2007, kommer ledningsarbetet att fortsätta österut längs Östergatan.

Rumsrena miljöbilar börjar rulla på gatorna

Greger Persson hoppas att minst 400 miljöbilar rullar på gatorna i Trelleborg år 2008.

Greger är trafikteknisk handläggare på Kommunal Tekniks avdelning Gata och projektledare för Klimp-åtgärden "Kunskapsplattform för miljöfordon i Trelleborgs kommun". Genom att sammanföra säljare och köpare och att förmedla kunskap om miljöfordon, ska intresset för miljöfordon ökas och marknaden få en skjuts i rätt färdriktning.

-Intresset har redan väckts. Många vill veta mer om hur de bäst ska kunna finansiera ett miljöbilsköp, berättar Greger.

Självpromenerar han helst till och från jobbet. Greger har medvetet valt att bo centralt för att slippa bilpendling.

-Som trafikteknisk handläggare är jag van vid att bilen betraktas som en verklig miljöbov, vilket känns rätt trist. Genom miljöbilarna blir bilen mera rumsren. Det blir mera legitimt att köra bil, det känns bra, förklarar Greger sin entusiasm inför att leda projektet.

Bilbytare målgrupp

"Kunskapsplattform för miljöfordon" vänder sig först och främst till alla som står i begrepp att byta bil. Genom bland annat utställningar, frukostmöten och tryckt information sprids kunskap om miljöbilar också till mackägare, biogasproducenter, trafikskolor, kommunala förvaltningar osv. Kommunen själv är en viktig bilägare med rätt många fordon

inom hemtjänst och övrig service.

Projektet beräknas kosta högst 1,25 milj kr under perioden 2005-2008. Hälften av kostnaderna täcks av bidrag från Naturvårdsverket.

Vad är en miljöbil?

Elbilar, elhybridbilar, gasbilar och bilar som drivs med etanol räknas som miljöfordon. För att en personbil som är utrustad med teknik för drift med enbart bensin eller diesel ska klassas som miljöfordon, får utsläppet av koldioxid vid blandad körning inte överstiga 120 gram per kilometer.

För att få statens definition på miljöfordon, vilken Trelleborg också arbetar efter, hänvisas till www.miljofordon.se. Här finns dessutom alla miljöbilar listade för jämförelse vad gäller inköpspriser och bränsleförbrukning.

Dyr att nyköpa

Tyvärr kan en ny miljöbil vara lite dyr att köpa. Ännu finns ingen större marknad för begagnade bilar och en helt ny bil är förstas en dyr utgift för många enskilda hushåll.

-Å andra sidan får man igen mer av pengarna om man byter inom några år. Miljöbilen kommer att ha ett högre andrahandsvärde än vanliga bilar, eftersom det finns så pass få begagnade bilar, förklarar Greger.

Miljön och barnbarnen

Miljön är den store vinnaren. Framför

Att ställa ut miljöbilar av olika märken i ett gemensamt tält är ett bra sätt att nå ut till alla fordonsägare, en viktig målgrupp i klimatarbetet.

allt minskar utsläppen av koldioxid, en växthusgas som påverkar det framtida klimatet, det som våra barnbarn ska leva med. Att vi kör på alternativa bränslen leder dessutom till minskat oljeberoende och till att arbetstillfällena ökar i Sverige genom att vi börjar producera inhemskt bränsle.

Ett lokalt klimatarbete, menar Greger, kommer närmare den enskilda människan än om arbetet enbart drivs på högre nivåer. Därför blir de stora miljöfrågorna också mera angelägna för den enskilde individen.

-Men jag tror att miljöargumenten kommer i andra hand för de allra flesta. Man måste ju se om även den egna plånboken. Då kan det vara viktigt att tänka på miljöbilarnas högre andrahandsvärden, menar Greger.

Miljöbilar:

Detta är de miljöbilar som finns idag:

Bensin och diesel

Bilar som släpper ut högst 120 gram koldioxid per kilometer. För dieselfordon gäller dessutom partikelfilter.

Etanol/E85

E85 består av 85/15 procent bensin och etanol. Etanol produceras av spannmål, sockerrör, skogsråvara. Eftersom råvarorna är förnybara är utsläppen av koldioxid markant lägre än för bensin.

Gasfordon

Gasdrivna fordon drivs på natur- och/eller biogas i valfri blandning. Naturgasen är ett fossilt bränsle med cirka 20-25 procent lägre utsläpp av koldioxid än bensin. Biogas framställs ur förnybara råvaror, t ex genom rötning i ett vattenreningsverk, och ger i princip inga utsläpp alls av koldioxid. Gasfordon som drivs på enbart biogas är idag de fordon som är allra bäst för miljön.

Elhybrider

En förbränningsmotor kombineras med elmotor. De nu aktuella hybridbilarna tankas med bensin men får alltså en väsentligt lägre förbrukning eftersom elmotorn svarar för en del av energitillförseln, exempelvis vid tomgångskörning.

Gasbilen bäst

Vilken bil är då allra bäst för miljön, frågar vi projektledaren, som inte tvekar en sekund med svaret:

- Gasbilen. Väljer man dessutom att köra på biogas är det optimalt. Den är helt oslagbar med i princip 0-utsläpp av koldioxid. Nu när vi får tankställe i Trelleborg kommer det också att gå mycket lättare att ha en sådan bil.

Läs mer:

www.gronabilister.se

www.miljofordon.se

Trelleborg får första solfångarna

Att fånga solen ingår också i Trelleborgs kommuns klimatarbete Klimp. Solfångare installeras på Dalabadet och Vångavallen till jubileumssommaren 2007.

Håkan Bergman är drifingenjör och energirådgivare på kommunens Fastighetsförvaltning. Han är också projektledare för de båda solfångarbyggena som ingår i Klimp.

-Det ska verkligen bli väldigt intressant att få börja med solenergi, något som är helt nytt också för mig, menar Håkan

Han har lång erfarenhet av energianvändning inom statlig fastighetsförvaltning. Håkan Bergman började i Trelleborgs kommun 2004.

Första solfångarna

Solfångarna i Trelleborgs kommun blir de första i sitt slag. Till nästa sommar ska förhoppningsvis två solfångare vara på plats i kommunen, en på idrottsarenan Vångavallen och en på Dalabadets serviceanläggning. Solfångarna är takinstallationer med rörsystem som tar vara på värmen från solen och värmer upp vattnet. Båda kommer att värma tappvarmvattnet till främst duscharna i de båda anläggningarna.

Investeringen kostar kommunen knappt en miljon kronor varav cirka 200 000 lämnas i bidrag från Naturvårdsverket i klimatinvesteringsprogrammet.

Värmer duschar

Alla som duschar vid dessa båda anläggningar, idrottsutövare, campare med flera, kommer att informeras om att de

duschar med hjälp av solfångare via särskild information i anslutning.

-Vi hoppas att information om hur mycket energi och pengar man kan spara ska inspirera fler, privatpersoner och företag, att satsa på solfångare, menar Håkan Bergman.

Solfångare minskar användningen av fossil energi och minskar utsläppen av kväveoxid och växthusgasen koldioxid. Solfångare är inte bara bra för miljön utan givetvis också för plånboken. Driftskostnaderna är otroligt låga. När solfångaren väl är på plats är det bara att "tankas" gratis solfångarvärme.

-Tyvärr är det än så länge rätt dyrt för en enskild att installera en solfångare. Det är också en energifrom som är väldigt säsongsbetonad. I övrigt finns det bara fördelar, menar Håkan.

Många positiva

Många kommuninvånare ställer sig redan nu positiva till att också själva installera solfångare. Vid den attitydundersökning som genomfördes under våren 2006 visade det sig att drygt hälften av de 267 svarande kunde tänka sig att installera en solfångare som komplement till sin ordinarie energikälla.

Viktigt gå före

Att kommunen fungerar som föregångare och förebild för allmänheten på energi- och miljöområdet är viktigt, anser Håkan Bergman:

-När solfångare väl är på plats i kommunal drift kommer förhoppningsvis intresset att öka, både för fler installationer i

kommunen men också i privat regi, spår Håkan Bergman som själv har fler förslag om installationer.

För allmänheten är de höga elpriserna en avgörande faktor för vilka energislag man väljer att satsa på.

-Men folk börjar bli mer och mer miljömedvetna. Människan bedriver ju en typ av självhushåll här på jorden så det gäller att vi hushållar med våra resurser. Därför är solenergin ett optimalt tillskott utifrån, den energin får inte gå förlorad om vi ska ha någon möjlighet att lämna

något kvar till nästa generation, menar Håkan Bergman.

Bidrag till solfångare

Hos statliga Boverket finns ett bidrag för installation av solfångare, se www.boverket.se.

Energirådgivning

Har du frågor om energi? Du är välkommen att ringa Håkan Bergman för enskild rådgivning. Han träffas på telefonnummer 0410-73 32 07.

Gör din vardag klimatsmart – och billigare!

Det är alla de små valen i många människors vardag som till slut gör skillnad.

Här är lite tips på vad Du kan göra för att bidra till att minska växthuseffekten och begränsa klimatpåverkan. Vänta inte – börja idag! Du spar pengar tillika!

Värmen

- Sänk värmen hemma med en grad!
- Byt tätninglistor!
- Möblera om! Möbler framför elementen stjälar värme!
- Konvertera till fjärrvärme!

Vattnet

- Byt packningen i droppande kranar!
- Duscha snabbt och effektivt och varför inte tillsammans!
- Låt en solfångare värma Ditt vatten!

Tvättstugan

- Prova att tvätta kläder i lägre temperatur!

Kyl och frys

- Håll rätt temperatur i kylan och frysen!
- Frosta av!
- Tina frysvaror i kylan så drar Du nytta av kylan de ger!

Köket

- Använd vattenkokare, lägg på locket på kastrullen. Stäng av plattan innan maten är färdig!
- Använd ugnens eftervärme och laga fler rätter när ugnen ändå är varm!

Resorna

- Källsortera alla resor: Cykla eller ta bussen istället för att ta bilen. Samåk. Åk tåg i stället för flyg!
- Kör sparsamt och pumpa däcken väl!
- Om du byter bil – köp en miljöbil!

Apparaterna

- Slösa inte ström på stand by-lägen! Köp ett grenuttag med avstängningsknapp!
- Dra ur laddare till mobilen, den drar ström bara genom att vara pluggad i väggen!

Lyset

- Släck lyset i tomma rum!

**Mer information:
www.trelleborg.se/klimat**

Trelleborg
750

